

HENTBOL MAÇLARININ YARIŞMA DÜZEYİNDE AVAC-CIS-H. METODU İLE GÖZLEMLENMESİ

Frantisek TABORSKY(*)
Yaşar SEVİM (**)
Mehmet GÜNAY (**)

ÖZET

Bu araştırmanın birinci bölümünde üst düzeydeki hentbol maçlarının gözlenmesi ile ilgili olarak geliştirilen metodlar koronoljik olarak incelenmiş, ikinci bölümde ise AVAC-CIS-H metodu ile ilgili tanımlayıcı bilgiler verilmiştir. AVAC-CIS-H (the Audiovisual and Computer Control and Information System) Sistemi Hentboldü maç performansının gözlenmesi ve analizi için oluşturulmuş yeni bir sistemdir. Bu sistem Çekoslovak uzmanlarla, Uluslararası Hentbol Federasyonunun (IHF) işbirliği ile hazırlanmış olup 1990 yılında Çekoslovak'yada yapılan 12. Hentbol dünya şampiyonasında (erkekler kategorisi) kullanılmış ve analiz metodunun geçerliliği test edilmiştir.

***Anahtar Kelimeler:** Takım-Hentbolu, gözlem, metodolojik gelişim, oyun performansı, maç aktiviteleri.*

ANALYSIS OF HANDBALL COMPETITION WITH THE AVAC-CIS-H. METHOD

ABSTRACT

First articles' part scan the development of methodology of the observation of the playing performance in top handball competitions. Second part give a description about the method AVAC-CIS-H. The Audiovisual and Computer Control and. Information System in Handball is a new system of the observation of the playing performance in team-handball. In cooperation with the Czechlovak experts and the I. H. F. a new type of software come into existence. It has been already successfully tested during the XII. the world championship in handball (category of men) in Czechoslovakia in the year 1990.

***Key Words:** Team-Handball, observation, development of methodology, playing performance, game activity.*

GİRİŞ

Dünya şampiyonaları, olimpiyatlar ve uluslararası turnuvalar hentbolün gelişimi ve üst düzeyde analizi için en elverişli ortamlardır. Her maçın kendine özgü, özel ve her zaman aynı düzeyde tekrar ettirilemeyen performansına ait parametreleri var olsa da; bazı temel teknikler, maç uygulamaları ve bazı performansına ait kriterler belirli şekillerde gerçekleşmektedir. Bu nedenle araştırmalarda, fonksiyonel anlamda hentbol aktivitelerinin gelişimi amaçlanırken, diğer taraftan da yapılan çalışmalarda oyun performansının analizi ve istatistiksel

* Charles Universtiy, Faculty of Physical Education and Sport, Department of Sporting Games / PRAG

** Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu /ANKARA

olarak incelenmesi ön planda tutulmaktadır. Bu değerlendirmeler antrenör ve araştırmacılar için oldukça önemlidir. Her iki açıdan da teknik parametrelerin gözlemlenmesi ve analiz yoluyla değerlendirilmesinde yeni teknolojik yardımlar kullanılmakta ve sonuçlar daha verimli bir şekilde elde edilmektedir. Elit hentboldaki oyun aktivitelerinin gözlem ve analizi ile birlikte, teorik bilgilerin pratik uygulamalar ile ilişkilendirilmesine ait yaklaşımlarla yapılan çalışmalar, son yıllarda sistematik bir gelişim göstermektedir.

İlk defa hentbolda oyun aktivitelerinin değerlendirilmesine 1954 yılında Çekoslovakya'da yapılan erkekler dünya şampiyonasında başlanılmıştır. Metodolojik olarak oyun performansının analizi 4 aşama ile günümüze kadar ulaşmıştır.

Tablo 1. Hentbol Maçlarının Metodolojik Anlamda Gözlem ve Analizinin Kronolojisi

1954 - Küçük farklılıklann Tanımlanması	- Gözlem Metodu Tanımlanamadı	- Gözlem Düzeyi düşük ve sadece Antrenörün gözlemi söz konusu idi.
1964 - Tanımlayıcı Gözlem ve analiz	- Metodolojik Tanımlama olmaksızın görevsel gözlemler yapıldı.	- Gözlem yazma ve kayıt etme metoduna bağlı idi.
1970 - Gözlemlenen olguların birbiri ile ilişkileri analiz ve sentezi yapılmaya başlandı.	- Gözlem Metodu formüle edildi.	- Gözlemler yazmaya dayalı olsada, sonuçlar bilgisayarda analiz edildi.
1990 - Global anlamda Metodolojik araştırmalar yapılmakta	- Gözlem Metodu tamamıyla tanımlandı, standartlaştırıldı.	- Gözlemler video ile kayıt edilirken, kayıtlar bilgisayarda program ile analiz edilmektedir.

1990 yılında Çekoslovak ve IHF uzmanlarının işbirliği ile geliştirilen bilgisayar destekli gözlemsel analizlerde, her sporcuya küçük bir grafik ve tablo sütunu ayrılmak suretiyle, özellikle APAS (Ariel Performance Analysis system) sistemi ile oyunsal değişkenlerin gözlemlenmesi ve video kayıtlarından oyunculara ait hareket, hız, top kapma - kaybetme, gol ve kaleci aktivitelerinin analizi standart hale getirilerek daha güvenilir gözlemler yapılmaya başlandı.

AVAC - CIS - H. METODU

Audiovisual and Computer Control and Information Systems adı verilen bu yeni bilgisayar programına dayalı gözlem-analiz metodu Prag'taki Charles Üniversitesinin Beden Eğitimi ve Spor Fakültelerinde Dr. Suzanka, Dr. Maraz ve Dr. Taborsky ve aynı fakültenin hentbol ve biomekanik bölümleriyle birlikte CONEX firması tarafından geliştirildi. Meto-

dun gelişiminde ayrıca Bratislava Comenius üniversitesinin spor film ve fiziksel antrenman bölümü ile Çek Cumhuriyeti spor araştırmaları Enstitüsünün de katkıları sağlandı. Metodun geliştirilmesi için kullanılan araç ve gereçler Avusturya'daki UNIT computer firmasından sağlandı. Metodun gelişimi için 3 değişik grup faaliyet gösterdi.

1. Dr. Taborsky'nin başkanlığındaki grup maçların direkt olarak gözlemini ve video kayıtlarının analizini gerçekleştirdi.

2. Mr. Formanek başkanlığındaki grup aynı anda 3 kamera ile önceden belirlenmiş olan maçların kayıtlarını aldı.

3. Dr. Jordik başkanlığındaki grup ise maç ve antrenmanlarda sadece oyuncuların şartlarını iki kamera yardımıyla kayıt ederek, biomekanik analizlerini gerçekleştirdi.

Direkt Gözlemler:

12. Dünya hentbol şampiyonasındaki tüm maçlar direkt olarak gözlemlendi. Şekil 1 ve 2'de belirtilen formlara göre gözlemlenen objeler bilgisayarın hafızasına kaydedildi ve bir tablo oluşturuldu. Oyuncuların her biri için gözlemlenen, atak türü, oyun duraklaması, faul sayısı, top kaydı, şut, şutun türü, şutun atıldığı yer ve şut sonuçları ile ilgili verilen bilgisayara kaydedildi.

GÖZLENEN MÜSABAKA AKSİYONLARI

1. HÜCUM ÇEŞİTLERİ

- Organize rakip savunmaya karşı hücum
- Organizesiz rakip savunmaya karşı hızlı hücum
- Kalecinin hızlı hücumu başlatması
- Kaleci ile birlikte bir oyuncunun hızlı hücumu
- Yapılan hızlı hücum

2. 7 M. ATIŞI

3. FAULLER

- Savunmada yapılan fauller
- Hücumda yapılan fauller
- 7 m. atışına neden olan fauller

4. TOP KAYBI

- Hücumda
- Hücumda başlarken

5. TOP KAZANMA

6. TEKNİK HATALAR

- Dripling hatası
- Çizgiye basma
- 3 sn. kuralı

7. ATIŞ AKSİYONLARI

- Temel atış
- Sıçrayarak atış
- Düşerek atış

8. KALECİ AKSİYONLARI

- Top Tutma
- Top çıkartma, kurtarma

9. BLOK

10. GOL SONUÇLARI

- Gol
- Aut
- Kaleci kurtarışı
- Şutun savunmadan dönüşü

11. ASSİSTLER

12. KALE ATIŞLARI

- 7 m.'den
- 9 m.'den

13. ATIŞIN ATILDIĞI YER

- 9 m. içinden
- 7 m. içinden

SONUÇLAR

Değerlendirmeler bireysel, takım, galipler ve mağluplar için ayrı yapılsa dahi aynı yöntemle yapılıp, aynı kriterlere göre sonuçlar alınmalıdır. Dünya şampiyonasının yazımı (210 sayfa), görsel (3 saatlik video kaseti) ve işitsel (2 teyp kaseti) materyaller İngilizce yazıldı ve kullanıma sunuldu. Oyunculara ait verilerin ve direkt gözlemlerin temelindeki çıkışlar işlendi ve analiz edildi.

- Boy uzunluğu, vücut ağırlığı, yaş, uluslararası maç sayısı ve oyuncuların fonksiyonel bilgileri.

- Sportif sonuçların özeti

- En iyi şütörler tablosu, 7 m. atışları, en iyi kaleciler tablosu, en iyi takım şütörleri, en iyi oyuncu.

- Oyuncuların oyun aktiviteleri ve kale atışı oranları.

- Atışların hedef yeri ve sonuçları

- Hücum yönüne göre atış yeri ve sonuçları

- Atış yönü analiz edilebildi.

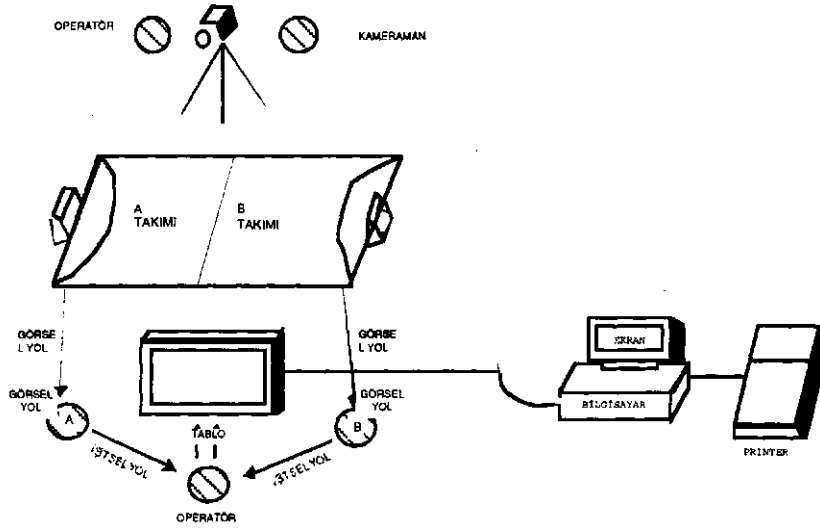
Şutlara ait biyomekanik analizler ise Dr. Jordak tarafından cinemography metodu ile yapıldı. Bu değerlendirmelerde şutu atan oyuncunun hareket grafiği, topun rotası (yönü), vücudun ağırlık merkezi, sıçrama yüksekliği, şut kolunun maksimum uzanışı, topun maksimum sürati gibi değişkenler gözlemlendi.

Sonuç olarak AVAC - CIS - H metodunun hentbolda maç performansının değerlendirilmesinde uygun bir metod olduğu belirlendi.

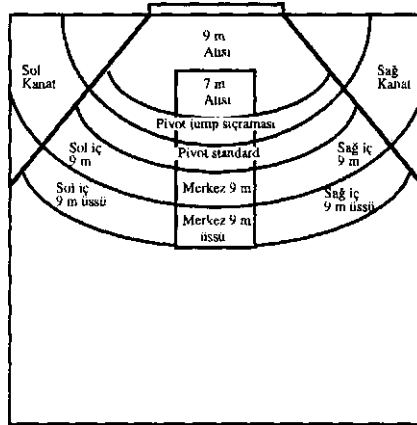
KAYNAKLAR

SUSANKA. P. et al: (1990 The 12 th men's Handbal World Championship 1990 Prague, CONEX.

TABORSKY, F. (1989). Method of Quantitative Evaluation of Game Activity, Metodical letter, VSH. Liv CSTV, Prague.

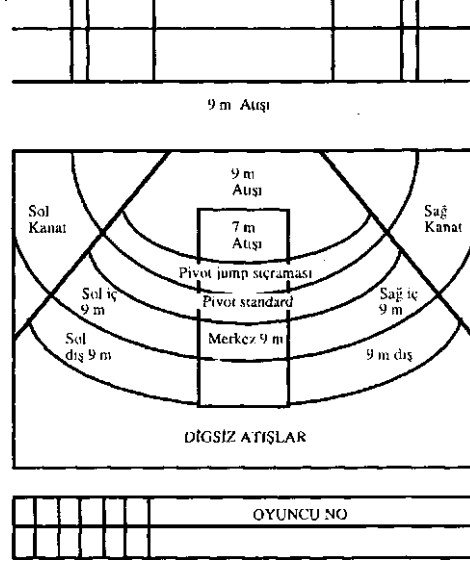

Şekil 1: Gözlemcilerin ve Teknik personelin pozisyonları

Şekil 2: Şut Bölgeleri

Şekiller

Şekil 2: Kayıtta kullanılan öğeler